

Till
enligt sändlista

Förordnande om naturreservat för urskogsartade fjällbarrskogar
och fjäll i Västerbottens län
(11 bilagor)

Administrativa uppgifter om reservaten och beskrivning av
områdena, se bilaga 1 - 8.

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutar att följande fjällnära urskogsartade
barrskogar och fjäll skall vara naturreservat (7 §
naturvårdslagen) Namnen på naturreservaten anges nedan. Beslutet
innebär också att Vindelfjällens naturreservat utvidgas.

- 1. Oxfjället
- 2. Blaikfjället (kronans mark)
- 3. Gitsfjället
- 4. Marsfjället
- 5. Skalmadal
- 6. Kirjesålandet (utvidgning av Vindelfjällen)
- 7. Matsorliden (utvidgning av Vindelfjällen)
- 8. Giertsbäcksdalen (utvidgning av Vindelfjällen)

Naturreservatens avgränsning har angetts på bifogade kartor.
Reservaten omfattar enbart statlig mark. Enklaver av enskild
mark, ströängar och liknande som ligger inom de på kartan
redovisade reservaten ingår således inte. För ett område vid
Mattaberg på Tärna-Stensjöle allmänning förordnas nu om be-
stämmelser enligt 11 § naturvårdslagen (se nedan under Kirjeså-
landet).

Renskötsel, jakt och fiske kan ske inom ramen för naturreser-
vatens syften. I övrigt behöver områdena skyddas mot alla
former av markutnyttjande som direkt påverkar deras natur.

Föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastig-
heter inom reservaten (8 § naturvårdslagen)

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1988-01-25

11.121-2431-86

1. Uppföra helt ny byggnad eller anläggning
2. Anlägga väg
3. Anlägga luft- eller markledning
4. Bedriva täkt av berg, sten, grus, jord eller torv
5. Borra, spränga, gräva, schakta, utfylla eller tippa
6. Dika, dämma eller vidta vattenreglering
7. Fälla växande eller döda träd, upparbeta vindfällen eller vidta någon skogsvårdsåtgärd.
8. Plantera in för trakten främmande djurart.
9. Framföra motordrivet fordon på barmark i terrängen med undantag för uttransport av redan fälld älg.
10. Använda kemiska bekämpningsmedel på land eller vatten.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

11. Sprida ut kalk på land.
12. Sprida ut kalk i vatten.

Utan hinder av ovanstående föreskrifter får renskötsel utövas i enlighet med rennäringslagen med undantag för fällning av torrträd.

Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (9 § naturvårdslagen)

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet nämligen

1. Utmärkning och information om reservatet.
2. Uppsättning av informationstavlor.

Föreskrifter om vad allmänheten har att iaktta inom reservaten (10 § naturvårdslagen)

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. Klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig närmare rovfågelbo, lya eller gryt än 100 m.
2. Göra åverkan på mark eller växtlighet, torrträd och vindfällen inräknade.

3. Framföra motordrivet fordon på barmark i terrängen.

Särskilda föreskrifter för vissa områden

4 Marsfjället

Punkt 9 under bestämmelserna om rätten att förfoga över fastighet (8 § naturvårdslagen) skall inte gälla för rennäringen på kalfjällsdelarna av reservatet eller på lederna upp till kalfjället.

Om regeringen inom tio år beslutar att Fatsjö kraftverk skall byggas gäller inte bestämmelserna i detta beslut för byggandet av Fatsjö kraftverk. Länsstyrelsen förutsätter emellertid att detta i så fall sker med minsta möjligt intrång i naturreservatet.

6 Kirjesålandet

För Kirjesålandet både för kronans mark och den del som ligger på Tärna-Stensele sockenallmänning gällde interimistiskt skydd i tre år från 1984-12-20. Länsstyrelsen beslutar nu (11 § naturvårdslagen) att det skall vara förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd utföra någon av de åtgärder under punkterna 1 - 11 som finns redovisade under "Föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastighet inom reservatet". Beslutet enligt 11 § naturvårdslagen gäller för den del av Kirjesålandet som är belägen på Tärna-Stensele sockenallmänning. Avgränsningen är den som bör gälla för ett slutligt reservat och framgår av bifogade karta. Det gäller under en tid av ett år från 1988-01-25. Beslutet gäller utan hinder av anförda besvär.

Föreskrifter om vård och förvaltning (9 § naturvårdsförordningen)

Syftet med vård och förvaltningen

Reservatens nuvarande struktur med endast ringa påverkad urskogsartad fjällbarrskog, fjällbjörkskog och fjäll skall bevaras. De anordningar för besökare som behövs skall anpassas till detta mål. Inom ramen för detta mål skall länsstyrelsen verka för att reservaten i ökad omfattning utnyttjas för ett verkligt vildmarksanknutet friluftsliv. Det skall ske i nära samråd med berörda samebyar med hänsyn till områdenas centrala betydelse för deras näring. De förvaltningsinsatser som dessa reservat föranleder är i huvudsak utmärkning, tillsyn och information.

Naturvårdsförvaltare

Länsstyrelsen skall vara naturvårdsförvaltare.

Ett särskilt rådgivande organ, samrådsgruppen för Vindelfjällens naturreservat finns. Den skall också behandla frågor för de områden som Vindelfjällen nu utvidgas med.

För Oxfjället, Blaikfjället, Gitsfjället, Marsfjället och Skalmadal skall motsvarande samrådsgrupp inrättas. I den skall således förutom länsstyrelsen ingå representanter för Dorotea och Vilhelmina kommuner, lantbruksnämnden, domänverket, Vilhelmina revir, samt Vilhelmina södra och norra samebyar.

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer bifogade principskötselplan som i tillämpliga delar skall gälla för samtliga reservat (bilaga 9).

En särskild skötselplan skall dessutom snarast upprättas för Marsfjället. Den skall utarbetas i nära samråd med berörd sameby. Skötselplanen för Vindelfjällen skall revideras så att den också omfattar Kirjesålandet, Matsorliden och Giertsbäcksdalen. Husbehovsavverkning för bofast ortsbefolkning skall behandlas i dessa planer. Skötselplanerna kommer att bli föremål för styrelsens ställningstagande.

Särskilda skötselplaner skall på sikt utarbetas för samtliga reservat och även innehålla släckningsplaner i den händelse skogsbrand skulle uppstå.

Redogörelse för ärendet

Domänverket drog 1952 upp en särskild skogsodlingsgräns för barrskogen upp mot fjällkedjan. Därefter har inte något skogsbruk bedrivits inom dessa delvis landskapstäckande barrskogar. Motiven för skogsodlingsgränsen var bl a att osäkerhet rådde om det var möjligt att föryngrade dessa fjällnära skogar om de avverkades. Andra motiv var naturvård och rennäring. Sedan 1952 har i olika tidsskeden i diskussion om att behålla skogsodlingsgränsen motiven växlat mellan dessa intressen. Omkring 1980 började emellertid domänverket planera för skogsbruk ovanför skogsodlingsgränsen, vilket innebar att en intressekonflikt uppstod mellan naturvård och skogsbruk. Länsstyrelserna och naturvårdsverket genomförde då en inventering av fjällnära urskogsartade barrskogar. Med denna inventering som grund enades domänverket och naturvårdsverket 1984 om att de i detta beslut upptagna områdena skulle sparas för framtiden. För ett av områdena i Västerbottens län, Kirjesålandet, kunde man inte enas utan frågan hänsköts till regeringen, som beslutade att området skulle bevaras för framtiden och att skogsbruk inte skulle bedrivas.

Naturvårdsverkets och domänverkets överenskommelse samt regeringens beslut var provisoriska administrativa åtgärder i avvaktan på beslut om långsiktigt skydd med stöd av naturvårdslagen. Regeringen uppdrog 1985-09-05 åt naturvårdsverket, att efter samråd med berörda länsstyrelser samt med utgångspunkt främst i naturvårdslagens bestämmelser utarbeta underlag för permanenta skydds- och förvaltningsformer

för de totalt 55 aktuella områdena i de olika fjällänen. I uppdraget angavs att verket skall lämna förslag till lämpliga principer för skyddsföreskrifter, detaljavgränsningar, naturvårdsförvaltning m m. Skyddsföreskrifterna skulle utformas så enhetligt som möjligt och områdenas avgränsning på karta och i terrängen göras lättfattlig och ändamålsenlig. Vidare framhölls att för mark inom områdena, som inte ägs av staten, bör skyddsåtgärderna i största möjliga utsträckning samordnas med de skyddsåtgärder som vidtas beträffande statens mark.

Vart och ett av de avgränsade fjällnära skogsområdena har sådana värden från naturvårdssynpunkt att de uppfyller naturvårdslagens krav för naturreservat.

Regeringens uppdrag innehåller inga preciserade direktiv om vilken skyddsform som skall tillämpas. Skyddet skall dock i huvudsak grundas på naturvårdslagens bestämmelser. Det understryks också att skyddsföreskrifterna bör vara enhetliga. Därmed saknas också i praktiken annat alternativ till skydd enligt naturvårdslagen än som naturreservat.

Detaljavgränsning av områdena har gjorts av länsstyrelsens naturvårdsenhet i samråd med berörda domänverksrevir.

Naturreservatsbestämmelserna och principerna för vård och förvaltning har utformats gemensamt av naturvårdsverket och berörda länsstyrelser.

Statens naturvårdsverk, Svenska samernas riksförbund gemensamt för berörda samebyar, domänverket, Sorsele, Storumans, Vilhelmina och Dorotea kommuner, domänverket, lantbruksnämnden, Tärna - Stensele allmänningskog samt Svenska naturskyddsföreningen med berörda kretsar har yttrat sig. Skrivelser har dessutom inkommit från Sorsele och Vilhelmina allmänningsskogar samt från enskilda markägare i Grytsjö, Blaikliden och Marsliden.

För särskilda kommentarer till de olika reservaten, se bilaga 1-8.

Områdenas betydelse och behov av skyddad vård

Områdena utgör länets och några av landets mest skyddsvärda urskogsområden. De har höga allmänekologiska, zoologiska och botaniska värden. För flera hotade och sällsynta arter utgör de livsmiljön. Områdena har även höga värden för friluftslivet genom vildmarkskaraktären och den anslående orörda skogs- och fjällnaturen.

Urskogarna och angränsande fjäll består av hela intakta landskap eller landskapsavsnitt med stora inslag av andra orörda naturtyper - myr, vatten, fjällhed m m. Ca hälften av områdenas areal utgörs av andra markslag än barrskog. De olika markslagens ekosystem är invävdade i och beroende av varandra. Landskapets i

sin helhet genuina, orörda karaktär är en given grundfaktor vid definitionen av reservatens syfte.

Det principiella målet för ett urskogsreservat är att bevara urskogens ekosystem i orört och ostört tillstånd och att låta de naturliga processer som formar urskogsmiljön löpa fritt. I ekosystemet ingår såväl mark och vatten som växter och djur. Med naturliga processer avses både de långsamma förändringar som sker i vegetationen och de mer eller mindre regelbundet återkommande, omdanande rubbningarna av denna utveckling. Exempel på rubbningar är bränder, stormfällning och utslagning av vegetation genom tillfälliga extrema klimatförhållanden. Även faunans långsiktiga förändringar, eller fluktuationer - vilka i hög grad är knutna till vegetationsförändringar - ingår i de naturliga processerna.

De flesta av de urskogar i fjällområdet som avsätts som naturreservat är tillräckligt stora och välavgränsade för att i väsentlig grad kunna fungera som självständiga barrskogsekosystem med fortsatt fri utveckling av de processer som formar miljön och med relativt naturlig frekvens av de djurarter som förekommer här. Urskogarna ligger dessutom som kärnor i en större skogsregion längs fjällkedjan, vilket i sin helhet har ett från landets övriga barrskogar avvikande, ostörd karaktär. Genom de naturliga grunddragen i detta mycket stora sammanhängande barrskogar torde det finnas en unikt god förutsättning att de avgränsade naturreservaten skall kunna fortleva som naturliga skogsekosystem.

Det går dock inte att betrakta urskogarna som helt oberoende öar i det större delvis kulturopåverkade landskapet. Skogsbruk, jakt, brandbekämpning m m i urskogarna omgivningar, påverkar indirekt även urskogarnas vegetation och fauna. Målet torde därför behöva modifieras till att avse bevarande av urskogens ekosystem och naturliga processer i ett i huvudsak orört tillstånd.

Reservaten innehåller intresseväckande naturmiljöer och en ökad besöksfrekvens från allmänhetens sida kan förväntas. En sådan utveckling är positiv och förenlig med den grundläggande tanken att naturreservaten helst bör vara till gagn för både naturskydds- och friluftsintrassen. Eftersom den orörda miljön är grunden till både naturskyddet och den speciella naturupplevelsen måste dock denna miljö värnas så att den inte förlorar i kvalitet vad gäller både orörd miljö och tillhörande naturupplevelser.

Utnyttjande av urskogsreservaten för sådan forskning och miljöövervakning som är viktig i ett större naturvårdssammanhang eller för ekologisk grundforskning är helt förenligt med urskogsreservatens ändamål. Även forskningen måste dock underordnas bevarandeaspekterna och bedrivas på ett sådant sätt att områdena inte skadas.

Ändamålet med reservaten är således att bevara urskogens och olika fjällnaturtypers ekosystem och naturliga processer samt

1988-01-25

11.121-2431-86

landskapets orörda karaktär i väsentligen orört och ostört tillstånd för framtiden. Ändamålet är även att - inom ramen för detta mål - ge möjlighet till friluftsliv och vetenskaplig forskning i orörd natur.

Särskilda motiv för de olika reservaten framgår av bilaga 1-8.

Samordning med rennäringen

Reservaten är av stort värde för rennäringen genom att de innehåller hänglavskogar. De idag tydligast synliga spåren av samernas renskötsel är stubbar efter hänglavsförande träd vilka fällts för att göra trädlavarna åtkomliga för renarna. Lokalt kan sådana stubbar påträffas relativt rikligt men också saknas över stora områden.

Förutom fällningen av lavbärande träd har avverkningar skett för vedbrand, främst torrträd, samt för andra husbehovsändamål.

Totalt sett har dock samernas avverkningar haft liten inverkan på skogsekosystemet. Renen som växtätare har alltid varit en viktig ekologisk faktor i den fjällnära skogen.

Det är viktigt att se till naturvårdens och rennäringens starka gemensamma bevarandeintressen i den fjällnära skogen och att samordna dessa intressen inom reservatens ram. Eftersom reservaten garanterar att vidsträckta hänglavskogar långsiktigt bevaras från omdanande skogsbruk, vägar etc, torde de vara av stor nytta för rennäringen.

Länsstyrelsen är emellertid medveten om att avsättandet av dessa reservat inte innebär en helhetslösning för rennäringens behov av hänglavskogar och årstidsbeten. Skogsbruket måste också fortsättningsvis ta största möjliga hänsyn till rennäringen inom områdena där skogsbruk kan bedrivas.

Jakt och fiske

De stammar av olika djurarter som förekommer i den fjällnära skogen är utsatta för periodvis mycket hårda förhållanden vad gäller klimat och tillgång på föda. De flesta arters numerär bestäms i första hand av sådana förhållanden. Jaktens påverkan på faunan är - utom då det gäller större rovdjur och älg - troligen marginell jämfört med naturligt gynsamma och ogynsamma perioder. Den jakt som sedan lång tid bedrivits i de aktuella urskogsområdena torde därför inte påtagligt påverka ekosystemen och kan fortsätta även när områdena avsatts som reservat.

Några särskilda inskränkningar i fisket behövs inte för att tillgodose reservatets syfte. Utsättning av främmande fiskarter och bekämpning av fisk med kemiska medel är dock åtgärder som inte kan accepteras. Kalkning av försurade sjöar för att bibehålla den naturliga fiskstammen kan tillåtas efter prövning i

1988-01-25

11.121-2431-86

varje särskilt fall. Kalkning på land i tillrinningsområden bör inte tillåtas.

Ortsbefolkningens avverkning för husbehov

I vissa mindre delar av de nu beslutade naturreservaten har upplåtelser för avverkning av brännved och sågvirke för husbehov förekommit. Det gäller bl a södra delen av Marsfjället mot Grytsjö och Blaikliden samt västligaste delarna av Kirjesålandet. Inom områden där husbehovsavverkning tidigare förekommit avser länsstyrelsen också fortsättningsvis ge tillstånd till avverkning i ungefär samma omfattning som tidigare. Dessa frågor skall också behandlas i kommande detaljskötselplaner för de olika reservaten.

Naturvårdsförvaltning

I samband med att Vindelfjällens naturreservat bildades 1974 prövades frågan om naturvårdsförvaltningen ingående för den här typen av naturreservat. Till sådana fjäll och fjällskogsområden är en rad olika intressen knutna. Därför bedömdes länsstyrelsen vara den myndighet som genom sitt vida samhällsansvar var bäst lämpad att vara naturvårdsförvaltare. Länsstyrelsen är regional naturvårdsmyndighet och har enligt naturvårdsförordningen ett övergripande ansvar för naturvårdsförvaltningen i länet och är dessutom ansvarig för drift och underhåll av de statliga fjälllederna. För naturvårdsförvaltningen av Vindelfjällen och arbetet med fjällederna har länsstyrelsen särskild anställd personal i fjällområdet. Enligt naturvårdsverket måste med hänsyn till rådande knapphet på medel naturvårdsförvaltningen av nu beslutade reservat ske genom omfördelning av arbetsuppgifterna för länsstyrelsens nuvarande förvaltningspersonal i fjällområdet.

Domänverket var i detta ärende i ett inledande skede enig med länsstyrelserna och naturvårdsverket om att länsstyrelserna skulle vara naturvårdsförvaltare. Domänverket har emellertid senare i sitt yttrande ansett sig böra få denna uppgift i Dorotea och Vilhelmina. Lantbruksnämnden däremot har ansett att länsstyrelsen bör vara naturvårdsförvaltare. Detta speglar ungefär den diskussion som föregick länsstyrelsens ställningstagande till naturvårdsförvaltningen för Vindelfjällen. Några nya skäl för att länsstyrelsen inte skulle vara naturvårdsförvaltare för naturreservat i fjällområdet har inte framkommit.

Genom att så många olika samhällsintressen är knutna till fjällen och det fjällnära området är länsstyrelsen fortfarande genom sitt breda samhällsintresse bäst lämpad att vara naturvårdsförvaltare i fjällområdet. Därigenom hålls också möjligheten att skapa en särskild enhet för detta arbete öppen. En sådan organisation finns i Norrbottens län och har inneburit ökade resurser.

1988-01-25

11.121-2431-86

Staten bekostar naturvårdsförvaltningen genom naturvårdsverkets anslag H5, Vård av naturreservat.

Blaikfjället, enskild mark

Länsstyrelsen är införstådd med att Blaikfjället har stora naturvärden.

Med nu föreliggande beslut och i övrigt gällande restriktioner på markanvändningen är mycket stora områden skyddade i denna del av länet. Vid avvägning mellan naturvårdens intressen och behovet av arbetstillfällen och skogsråvara anser länsstyrelsen - därför i likhet med skogsvårdsstyrelsen, berörda kommuner och markägare - att naturreservatet för Blaikfjället kan begränsas till den av staten ägda marken.

Säkerställande av övrig berörd enskild mark

I regeringens uppdrag framhölls att för mark som inte ägs av staten inom de redovisade områdena borde skyddsåtgärderna i största möjliga utsträckning samordnas med de skyddsåtgärder som vidtas beträffande statens mark.

Naturvårdsverket förhandlar med SCA om förvärv av mark vid Rissjö, som skall ingå i Gitsfjället. När dessa förhandlingar slutförts får avgränsningen av Gitsfjället revideras i detta avsnitt.

Inom Kirjesålandet ingår ett område som ägs av Tärna -Stensele allmänning och där förordnande gäller enligt 11 § naturvårdslagen. Förhandlingar om förvärv av området skall bedrivas. Om dessa förhandlingar skulle misslyckas kan länsstyrelsen ändå pröva förordnade om naturreservat. Frågan om intrångsersättningsningens storlek får i så fall fastställas av fastighetsdomstolen.

Nalovardo, domänreservat

Nalovardo är ett av de områden som enligt regeringens uppdrag skulle skyddas enligt naturvårdslagens bestämmelser. I sitt remissvar tillstyrkte Sorsele kommun och domänverket naturreservat. Därefter har företrädare för kommunen och Sorsele revir till länsledningen framfört att domänreservat var bättre med hänsyn till domänverkets stora friluftssatsning främst på fiske i Sorsele.

Domänverket har under 1987 avsatt Nalovardo som domänreservat.

Länsstyrelsen beslutar med hänvisning till ovanstående att inte bilda naturreservat för Nalovardo.

1988-01-25

11.121-2431-86

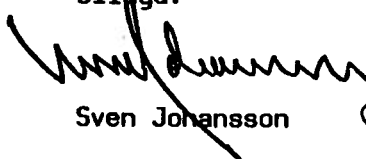
Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga.

Beslut i detta ärende har fattats av länsstyrelsens styrelse.

I styrelsens beslut deltog landshövding Sven Johansson jämte ledamöterna Lorenz Andersson, Hans Berglund, Bert-Ove Bäckman, Nils Häggström, Laila Johansson, Kjell Kling, Yngve Lauritz, Mats Lindberg, Sverker Lindberg, Kerstin Lundström, Stefan Löfstedt, Ernst Löwgren, Torsten W Persson och Allan Sjöström.

I den slutliga handläggningen deltog även länsantikvarie Karin Eriksson, länsråd Harry Forsell, planeringsdirektör Harald Frisendahl, förste länsassessor Percy Gustavsson, överlantmätare Tore Kvarnbrink, avdelningsdirektör Per Erik Persson, föredragande, samt länsarkitekt Märt Saarm.

Mot beslutet beträffande Blaikfjället enskild mark anmäldes avvikande mening av avdelningsdirektör Per Erik Persson enligt bilaga.

Sven Johansson

Per Erik Persson

Bilagor

Kartor

Avvikande mening beträffande Blaikfjället enskild mark
Besvärshänvisning

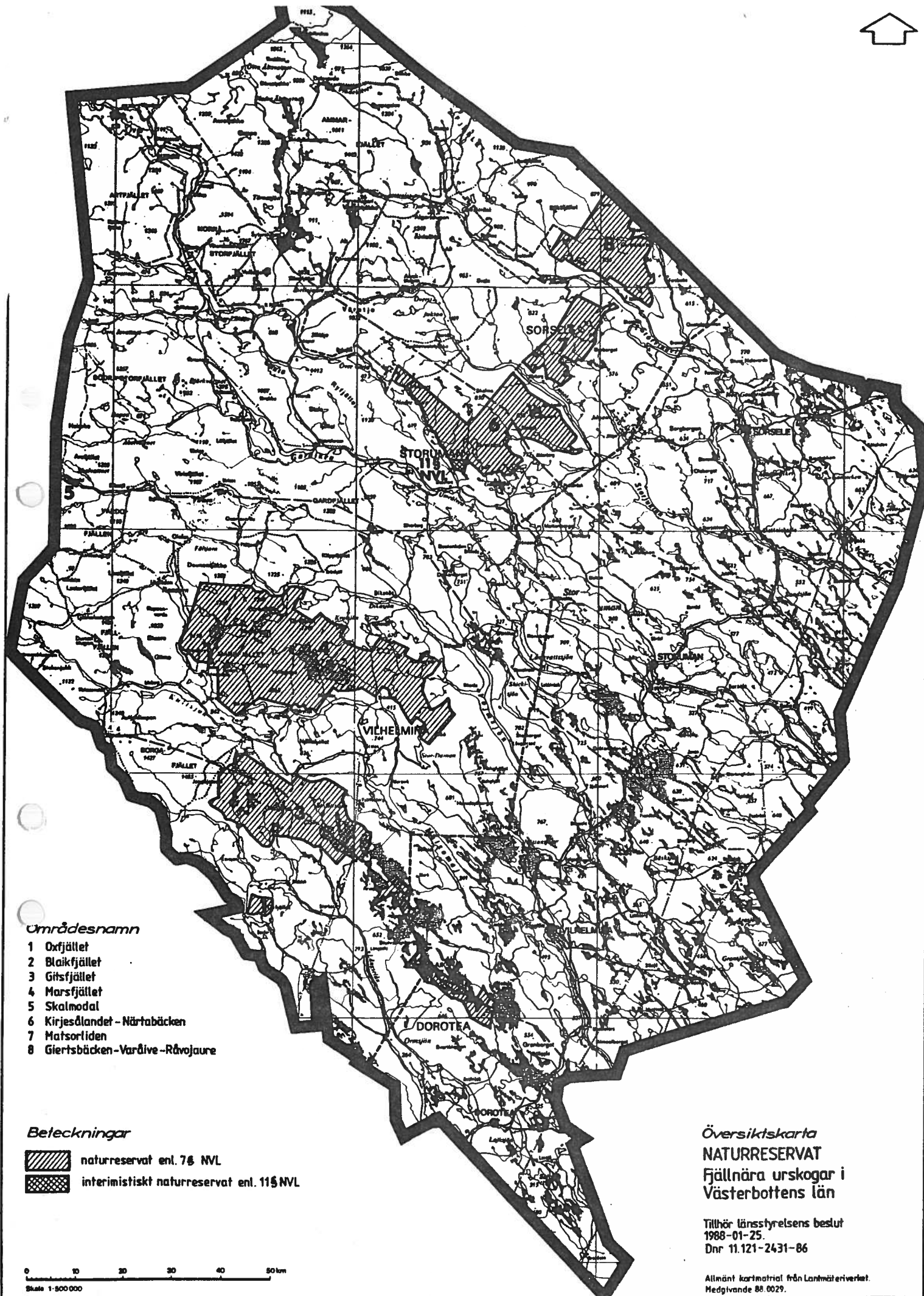
SÄNDLISTA

Domänverket, centralförvaltningen
Domänverket, Umeå distrikt
Domänverket, Vilhelmina revir
Domänverket, Stensele revir
Domänverket, Sorsele revir
Tärna-Stensele sockenallmänning (rek + mb)
Grans sameby
Rans sameby
Umbyns sameby
Vilhelmina norra sameby (rek + mb)
Vilhelmina södra sameby
Svenska samernas riksförbund (rek + mb)

Kopia till

Styrelsens ledamöter och suppleanter (35 ex)
Statens naturvårdsverk
Dorotea kommun
Vilhelmina kommun
Storumans kommun
Sorsele kommun
Lantbruksnämnden
Skogsvårdsstyrelsen
Vilhelmina sockenallmänning
Sorsele sockenallmänning
Blaikfjällets intresseförening
SCA Skog, Sundsvall
Svenska naturskyddsföreningen, Stockholm
Svenska naturskyddsföreningen, Västerbottens länsförbund
Dossier Oxfjället, Blaikfjället, Gitsfjället, Marsfjället,
Skalmodal, Kirjesålandet, Matsorliden, Giertsbäcksdalen

LE
LE
LA
PE
NE
PEP

Områdesnamn

- 1 Oxfjället
- 2 Blåkfjället
- 3 Gitsfjället
- 4 Marsfjället
- 5 Skalmadal
- 6 Kirjeslandet - Närtabäcken
- 7 Matsortiden
- 8 Giertsbäcken - Vardäve - Råvojaure

Beteckningar

- naturreservat enl. 76 NVL
- interimistiskt naturreservat enl. 115 NVL

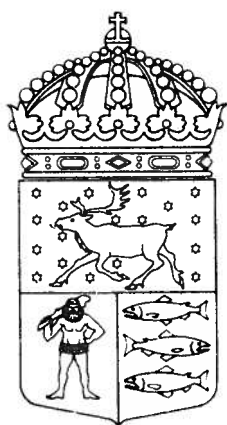
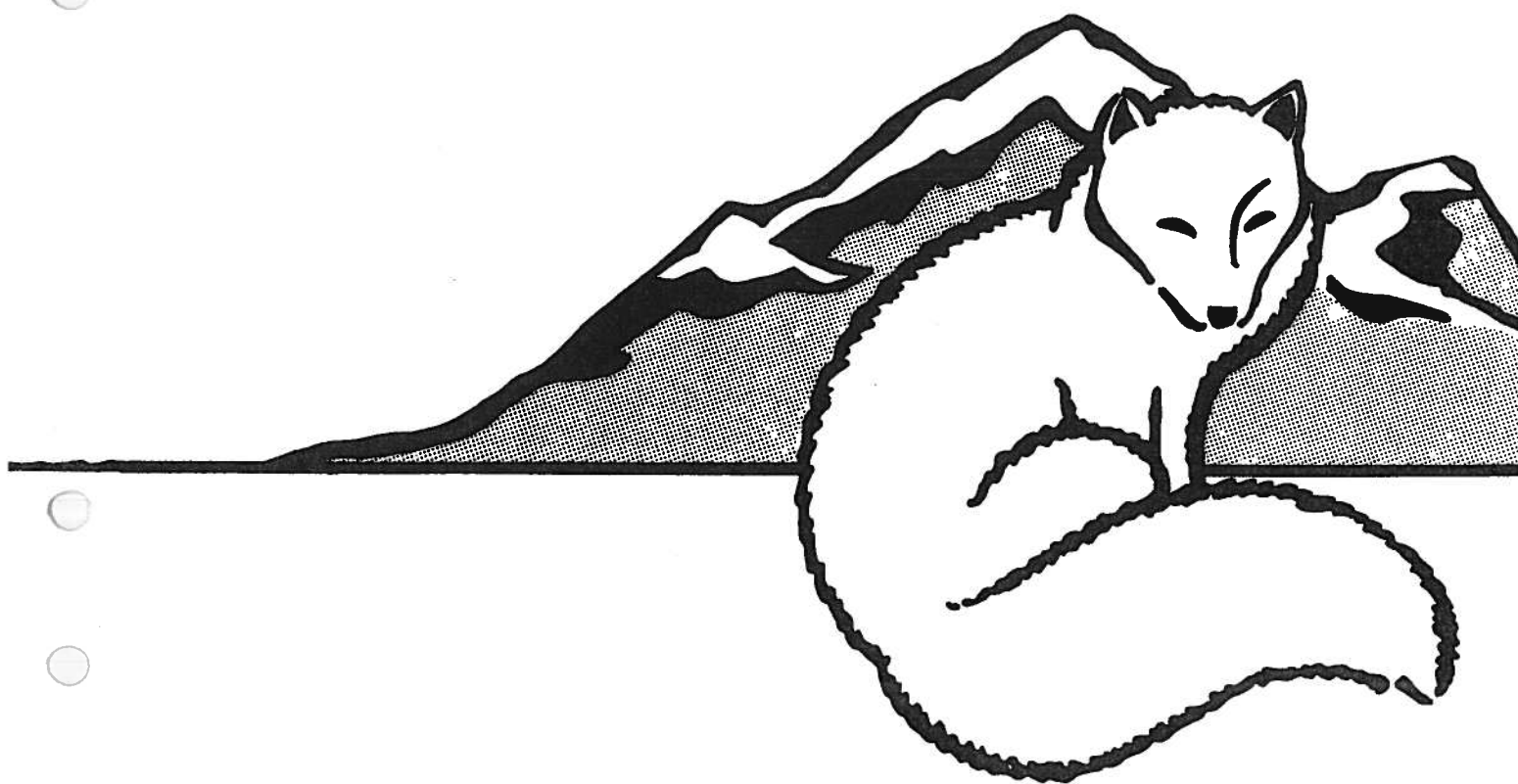
Översiktskarta NATURRESERVAT Fjällnära urskogar i Västerbottens län

Tillhör länsstyrelsens beslut
1988-01-25.
Dnr 11.121-2431-86

Allmänt kartmaterial från Lantmäteriverket.
Medgivande 88.0029.

K. Carlsson, Lantmäteriet

SKÖTSELPLAN

MARSFJÄLLENS NATURRESERVAT

Upprättad av LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERBOTTENS LÄN

S K Ö T S E L P L A N för

Marsfjället naturreservat

Vilhelmina kommun, Västerbottens län

Naturvårdsförvaltare:Länsstyrelsen i
Västerbottens län

Planen fastställd 1992-03-16 av länsstyrelsen i
Västerbottens län

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	<u>Sid</u>
FÖRORD.....	3
I ALLMÄN BESKRIVNING.....	4
1 Administrativa data.....	4
2 Grund för beslut samt föreskrifter.....	4
3 Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden....	6
3.1 Naturförhållanden.....	6
3.2 Kulturhistoriska förhållanden.....	8
3.3 Markanvändning.....	8
3.4 Tillgänglighet.....	9
3.5 Statliga fjälleder och andra leder.....	9
3.6 Slitage och störningskänslighet.....	9
3.7 Tillsyn.....	9
3.8 Information.....	9
3.9 Naturvärden och sociala värden.....	9
3.10 Problem-/konfliktområden.....	10
3.11 Källuppgifter.....	10
II PLANDEL.....	10
1 Disposition och skötsel av mark och vatten.....	10
1.1 Övergripande mål.....	10
1.2 Generella riktlinjer och åtgärder.....	11
1.3 Hävd av skogsområden.....	11
1.4 Hävd av område som intensivt nyttjas för fri.liv.	12
1.5 Faunavård.....	12
2 Anordningar för rekreation och friluftsliv.....	12
2.1 Övergripande mål.....	12
2.2 Riktlinjer och åtgärder.....	13
Tillgänglighet.....	13
Friluftsanordningar/anläggningar.....	13
Vandringsstigar och leder.....	13
Övernattnings- och raststugor.....	13
Utsiktsplats med eldstad.....	14
Sanitära anordningar.....	14
Renhållning.....	14
Information.....	14
Utmärkning av naturreservatets gräns.....	15
3 Tillsyn.....	15
4 Dokumentation.....	16
5 Finansiering av naturvårdsförvaltningen.....	16
5.1 Ekonomisk utredning.....	16
5.2 Finansiering av naturvårdsförvaltningen.....	16

<u>Bilagor:</u>	1. Karta, skala 1:150 000	4. Dokumentation
	2. Skötselplanekarta, skala 1:150 000	5. Ekonomisk utredning
	3. Karta, skala 1:150 000	

FÖRORD

Föreliggande förslag till skötselplan har upprättats under 1990 av länsstyrelsen, planförfattare Mats-Rune Bergström, i samråd med bl a berörda kommuner. Kartor och framsida har framtagits av Britt Eriksson, Ritcentralen.

Skötselplanen består av två delar:

- I ALLMÄN BESKRIVNING av naturreservatet
- II PLANDEL, som delas in i följande avsnitt:
 - 1. Disposition och skötsel av mark och vatten
 - 2. Anordningar för rekreation och friluftsliv
 - 3. Tillsyn
 - 4. Dokumentation
 - 5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Skötselplanen är av detaljerad typ.

Kartor godkända ur sekretessynpunkt för spridning, statens lantmäteriverk, 1990-09-05.

Allmänt kartmaterial från lantmäteriet. Medgivande 90.016.

I ALLMÄN BESKRIVNING

1 Administrativa data

<u>Skyddsform</u>	Naturresevat
<u>Objektnummer</u>	53
<u>Beslutsdatum</u>	1988-01-25
<u>Kommun</u>	Vilhelmina
<u>Läge</u>	15 km S Dikanäs Topografiska kart- bladet 23 F Fatmimakke 23 G Dikanäs
<u>Area</u>	86 000 ha
därav barrskog	18 000 ha
<u>Markägare</u>	Staten
<u>Naturvårdsförvaltare</u>	Länsstyrelsen i Västerbottens län

2 Grund för beslut samt föreskrifter

Grund för beslut

Marsfjället med omgivningar är i stort sett opåverkat naturområde med delvis oreglerade vattendrag, urskogsområden och svårtillgängliga fjäll. Rikedomerna på terrängformer är mycket stora inom de centrala Marsfjällerna. Vojmåns genombrottsdal tillhör landets främsta. Biotopsvariationen är stor. Både fattig samt frodig och artrik vegetation finns.

Floran hyser anmärkningsvärda arter både med avseende på raser och utbredningsbild. Området öster om Marsfjället innehåller mycket stor areal orörd, varierad skog i ett brett bälte från lågland till högfjäll. Det har ett särskilt värde genom den ovanligt stora andelen högåldriga granbestånd.

Ändamålet med reservatet är att bevara urskogens och olika fjällnaturtypers ekosystem och naturliga processer samt landskapets orörda karaktär i väsentligen orört och ostört tillstånd för framtiden. Ändamålet är även att - inom ramen för detta mål - ge möjlighet till friluftsliv och forskning i orörd natur.

Föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom reservatet (8 § naturvårdslagen)

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

- 1 uppföra helt ny byggnad eller anläggning
- 2 anlägga väg
- 3 anlägga luft- eller markledning
- 4 bedriva täkt av berg, sten, grus, jord eller torv
- 5 borra, spränga, gräva, schakta, utfylla eller tippa
- 6 dika, dämna eller vidta vattenreglering
- 7 fälla växande eller döda träd, upparbeta vindfällan eller vidta någon skogsvårdsåtgärd
- 8 plantera in för trakten främmande djurarter
- 9 framföra motordrivet fordon på barmark i terrängen med undantag för uttransport av redan fälld älg
- 10 använda kemiska bekämpningsmedel på land eller vatten.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

- 11 sprida ut kalk på land
- 12 sprida ut kalk på vatten.

Utan hinder av ovanstående föreskrifter får renskötsel utövas i enlighet med rennäringslagen med undantag för fällning av torrträd.

Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (9 § naturvårdslagen)

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet nämligen

- 1 utmärkning och information om reservatet
- 2 uppsättning av informationstavlor.

Föreskrifter om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet (10 § naturvårdslagen)

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

- 1 klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig närmare rovfågelbo, lya eller gryt än 100 meter
- 2 göra åverkan på mark eller växtlighet, torrträd och vindfällan inräknade
- 3 framföra motordrivet fordon på barmark i terrängen.

Särskilda föreskrifter

Punkt 9 under bestämmelserna om rätten att förfoga över fastighet

(8 § naturvårdslagen) skall inte gälla för rennärningen på kal-fjällsdelarna av reservatet eller på lederna upp till kalfjället.

Om regeringen inom tio år beslutar att Fatsjö kraftverk skall byggas gäller inte bestämmelserna i detta beslut för byggandet av Fatsjö kraftverk. Länsstyrelsen förutsätter emellertid att detta i så fall sker med minsta möjliga intrång i naturreservatet.

Föreskrifter om vård och förvaltning (9 § naturvårdsförordningen)

Syftet med vården och förvaltningen

Reservatets nuvarande struktur med endast ringa påverkad urskogs-artad fjällbarrskog, fjällbjörkskog och fjäll skall bevaras. De anordningar för besökare som behövs skall anpassas till detta mål. Inom ramen för detta mål skall länsstyrelsen verka för att reservatet i ökad omfattning utnyttjas för ett verkligt vildmarksanknutet friluftsliv. Det skall ske i nära samråd med berörd sameby med hänsyn till områdets centrala betydelse för deras näring. De förvaltningsinsatser som detta reservat föranleder är i huvudsak utmärkning, tillsyn och information.

Naturvårdsförvaltare

Länsstyrelsen i Västerbottens län skall vara naturvårdsförvaltare.

Ett särskilt rådgivande organ, samrådsgruppen för Marsfjällets naturreservat skall inrättas. I den skall således förutom länsstyrelsen ingå representanter för Dorotea och Vilhelmina kommuner, lantbruksnämnden, domänverket, Vilhelmina *) samt Vilhelmina södra och norra samebyar. Samrådsgruppen gäller även för Oxfjället, Blaikfjället, Gitsfjället och Skalmodal.

3

ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

3.1

Naturförhållanden

Marsfjället ligger i den SO delen av fjällkedjan i Västerbottens län. Det omfattar det relativt väl sammanhållna, högalpina Marsfjällsmassivet samt en del av Vojmåns dalgång vid Kittelfjäll samt myrlandet öster om själva Marsfjället och urskogarna ned till Matskanområdet.

Marsfjället når upp till 1 590 m ö h. Det präglas av en rad väl utvecklade glaciärnischer med branta bergväggar. Inom massivets lägre belägna fjällplatåer, främst öster om högfjällsryggen, förekommer omfattande spår av isälvarnas aktivitet i form av rännor och grusackumulationer. På västra sidan finns en djupt nedskuren kanjon. Österut övergår fjället i en högplatå.

Granskogen når dalgångarna N och S om fjällmassivet. Hedbjörkskogar är vanligast, men stora ängsskogsområden finns utbredda i fjällsluttningarna. Myrar är vanliga i björkskogen och uppträder ofta tillsammans i en mosaik. Kalfjället domineras av hedvegetation där friska rishedar och gräshedar är vanligast. Ängsvegetation och våta rishedar är också väl företrädade. Fjälltopparnas karga block

*) skogsförvaltning

marker saknar sammanhängande kärlväxtvegetation.

I områdets flora utmärker sig främst isstarr, rödnörel, skrednarv, isdraba, lappögontröst och lappgentiana som här växer på gränsen till sina huvudutbredningsområden. Serpentinraserna av t ex fjällarv, fjällnejlika och ängssyra utgör också intressanta inslag i floran.

Fjällräv och fjälluggla förekommer tidvis på kalfjället. Skogs- och myrmosaiken utgör en god biotop för vadare och andfåglar. Bäver finns i Giriån.

Graipesvare (Murfjället) är ett botaniskt sett mycket intressant område väster om själva Marsfjället. Här finns kalkhaltig serpentin som gett upphov till en artrik och krävande vegetation.

Tjäpsjukke (Svartbäcken) är lekområde för röding som vandrar upp från Kultsjön.

Stökens sluttningar hyser väl sluten, högväxt och urskogsartad granskog i de nedre delarna. Det är ett av de få urskogsobjekten inom högfjällsregionen.

Marsliden är en brant sluttning upp mot Marsfjället med sydbergskaraktär. Extremt frodig och välutvecklad ängsskog med sydliga lundväxter finns här.

Vojmån är ett oreglerat källflöde till Angermanälven. Dalgången mellan Kittelfjället och Borkafjället är en av landets bäst utbildade genombrottsdalar. Dalgången som genomtvärrar fjällens huvudkedja är mycket dramatisk med Borkafjällets topp 1 310 m ö h som höjer sig ca 800 m över Borkasjöns yta. Vojmån rinner genom Borkasjön och fortsätter österut förbi Kittelfjäll. Vid Kittelfjäll finns S om älven serpentinhaltiga kullar med mycket speciell flora och gles och låg serpentintallskog.

Urskogsområdet öster om Marsfjällen sträcker sig ca 30 km österut mot Vojmsjön. Det utgörs av ett relativt flackt högländ med svagt välvda platåvidder i väster och mjukt formade bergryggar och dalgångar i öster.

Områdets högre liggande västra del innehåller en småskalig mosaik av myrmarker och björklädda moränbackar. Barrskog finns här i utkanterna mot norr och söder. I den östra delen dominerar vidsträckta granskogar som längst i öster avslutas i Stryggrubba - ett blockrikt och svårframkomligt område.

Gran är det helt dominerande trädslaget. Granskogarnas slutenhet och höjd ökar mot öster. Relativt välslutna och högvuxna skogar finns utmed sluttningarna medan flacka partier har glesare skog. Frisk ristyp dominerar utom i de västra delarna som upptas av främst fuktiga till våta ristyper.

Området är i huvudsak mycket litet påverkat av huggningsingrepp. Stora delar saknar helt spår av avverkningar. Kännetecknande är också den stora andelen högåldriga bestånd. 300 - 400-åriga av brand påverkade granskogar har stor utbredning i den centrala delen av området. Tallskogsenklaver finns vid Krutsjön. Inom Stryggrubbaområdet förekommer 500-åriga tallöverståndare.

3.2

Kulturhistoriska förhållanden

Riksintressen för kulturminnesvård är två områden Risfjället-Rissjön och Svartsjöbäcksdalen.

I Marsfjällets naturreservat ingår delar av de forna lappska-ttelanden Östra och Västra Marsfjäll, Daunafjäll, Grönfjäll/-Kittelfjäll, Kiekträsk/Gidovare/Gidofjäll samt Marsålandet vilka ursprungligen tillhörde Angermanna/Åsele lappmark, sedemera Vilhelmina norra sameby. Skattelanden upphörde som instution i Västerbotten 1927.

Området har varit intensivt utnyttjat för renskötsel, efterhand dock övergående till den idag vanliga extensiva renskötseln. De ursprungliga näringarna var dock jakt och fiske.

I samband med koloniseringen av området under senare delen av 1700-talet togs vidsträckta myrmarker i anspråk för slätter. Spår efter denna verksamhet kan man finna framför allt i de mer perifera myrområdena men även längre in i området.

Många av de turistleder som genomkorsar området följer säkerligen äldre kommunikationsleder, framför allt kanske de som leder mot Fatnomakke.

Registrerade fornlämningar se skötselplanekarta (bilaga 3.

3.3

Markanvändning

Vilhelmina norra sameby bedriver renskötsel med betesmarker, renflyttningsleder och rengårdor inom reservatet och är den huvudsakliga markanvändaren.

Husbehovsavverkning i form av uttag av sågvirke och vedbrand har förekommit i ringa omfattning.

Enklaver av enskild mark, ströängar och liknande finns omslutna av reservatet, men ingår inte i detta.

Jakt och fiske bedrivs i samma omfattning som innan reservatsbildningen. Ingen speciell form av faunavård sker inom reservatet.

Två stugor för vandringsturism ligger i västra delen av reservatet, Blerikstugan och Marsfjällskåtan. Blerikstugan ägs och drivs av Svenska turistföreningen. I reservatets östra del, i anslutning till Matskanån, ligger två stugor som administreras av lantbruksnämnden, Matskanstugan och Blerikstugan. Dessa stugor är öppna för vandrare och fiskare. Inom området har utövare av rennäringen ett antal stugor Någon enstaka privat stuga återfinns inom reservatet.

Besöksfrekvens i någon större omfattning förekommer i reservatets västra delar i form av vandringsturism på kalfjället. Toppbestigning av Marsfjällstoppen med utgångspunkt från Fatnomakke förekommer. Rundflygning med pontonförsedd sportflygplan i vissa fall avsättning av vandrare sker inom reservatet. Vintertid frekventer skoterleder/stråk och områden utanför terrängkörningsför

budsområden av skoterturism. Vintertid sker transport med helikopter av skidåkare till en del toppar inom reservatet.

Det råder terrängkörningsförbud inom reservatet vintertid utom i den sydvästra delen. Skoterleder finns från Kittelfjällsdalgången till Fatmomakke och skoterstråk från Marsliden, Grytsjö och Blaikliden.

3.4 Tillgänglighet

Det är allmän väg i varierande närhet till reservatet i alla riktningar. Området nås med båt via Kultsjön till Stökåsen. Stigar och statliga leder korsar området, sommarleder främst väster om Marsfjällsmassivet mellan Kittelfjällsdalgången och Kultsjödalen. Sommarleder finns även i anslutning till Matskanområdet. Delar av reservatet med terrängkörningsförbud genomkorsas av skoterleder respektive skoterstråk. Området nås även med pontonutrustat sportflygplan. En större allmän väg mellan Dikanäs och Eriksberg korsar reservatet väster om Mörrösjöleden. Vägsträckningen genom reservatet är ca 10 km och passerar genom högåldriga bestånd av granskogar som ibland öppnar sig i myrstråk med i väster Marsfjällsmassivet i bakgrunden och i öster åter tillslutande vidder av urskogsartad granskog. Reservatet är tillgängligt med kollektiva färdmedel.

3.5 Statliga fjälleder och andra leder

Se skötselplanekarta (bilaga 2).

3.6 Slitage och störningskänslighet

De mest frekventerade sommarlederna uppvisar ett visst slitage.

Vintertid är iden med björn och vår- och sommartid gryt och lyor med andra däggdjur samt rovfågelbon störningskänsliga.

För dessa gäller punkt 1 under bestämmelserna om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet (10 § naturvårdslagen).

3.7 Tillsyn

I länets södra fjälltrakter är stationerad två av länsstyrelsen anställd tillsynspersonal.

Tillsyn av stugor och statliga leder sker med nuvarande personal.

3.8 Information

Ingen form av informationsmaterial eller anläggningar i informationssyfte finns tillgängliga för närvarande.

3.9 Naturvärden och sociala värden

De höga naturvärden som reservatets ekologiska struktur med endast ringa påverkad urskogsartad fjällbarrskog, fjällbjörkskog och fjäll har gör att reservatet i ökad omfattning kan utnyttjas för ett verkligt vildmarksanknutet friluftsliv. Tillgängligheten med allmän väg genom reservatets granurskogar mellan Dikanäs och Eriksberg ökar reservatets sociala värde som skogslandsreservat.

3.10

Problem-/konfliktområden

Naturresevatets skyddande av den högåldriga barrskogen med sitt inslag av torrträd kan stå i konflikt med husbehovsavverkningar.

Insättandet av resurser för att öka områdets tillgänglighet för vildmarksanknutet friluftsliv kan stå i konflikt med rennäringen och bör beaktas.

Viljan att öka utnyttjandet av området för friluftsliv kan stå i kontrast till bristande tillsynsresurs, vilket på sikt kan ge ökat slitage och reducera reservatets naturvärde.

3.11

Källuppgifter

Muntliga kontakter och källor som legat till grund för planutformningen är bl a representanter för statens naturvårdsverk, Vilhelmina kommun (kommunalråd, fritidschef, räddningschef), Domänverkets revirchef, byamän inom Marsliden, Grytsjö, Blaikliden och Eriksberg, ansvariga på turistanläggningar och lantbruksnämnden. Även med juridiska enheten, kulturmiljöenheten och miljövårdsenheten vid länsstyrelsen i Västerbottens län samt Västerbottens Museum (Lars Flodström) har kontakt tagits.

II

PLANDEL

1

Disposition och skötsel av mark och vatten

1.1

Övergripande mål

Övergripande mål för disposition och skötsel av Marsfjällets naturresevat är att bevara ekosystemen i ett orört och ostört tillstånd och att låta de naturliga processer som formar miljön löpa fritt. Med de naturliga processerna avses både de långsamma förändringarna som sker i vegetationen och de mer eller mindre regelbundet återkommande, omdanande rubbningarna av denna utveckling. Exempel på rubbningar är bränder, stormfällning och tillfällig utslagning av vegetation. Även faunans långsiktiga förändringar ingår i de naturliga processerna.

Syftet med naturvårdsförvaltningen är att inom ramen för bevarandebeslutet möjliggöra forskning och friluftsliv i reservatet. Dessutom att bidra till en aktiv marknadsföring av området med beaktande av både naturens känslighet och hänsyn till renskötsel.

1.2

Generella riktlinjer och åtgärder

Något skogsbruk skall inte bedrivas i området. Husbehovsavverkning av sågvirke och brännved behandlas under rubriken "Hävd av skogsområden".

Ägare och de som disponerar stugor inom reservatets gräns har rätt att utan särskild tillstånd underhålla stugorna på gängse sätt. För byte av torvtak på stugor med sådant tak krävs tillståndsansökan enligt 12§ NVL för att ta ny torv på marken.

Genom århundraden har skogsbranden varit en betydande faktor i det norrländska skogslandskapet. Äldre tallar överlever skogsbränder och i dessa bestånd har skogsbranden varit en genom århundraden regelbundet återkommande omdanande process som skapat de brandpåverkade biotopernas höga naturvärden. Mycket stora delar av reservatets skogar har emellertid karaktär av brandrefugier av ren granskog och har knappast någonsin brunnit. Här finns granskogar med unik hög ålder för Skandinavien. I de områden där granskogen dominerar bör brandbegränsning ske eftersom dessa skogars unikt höga naturvärden skulle förödats av bränder. De generella riktlinjerna för skogsbrandbegränsning är att i de förhållandevis små områdena med stort inslag av högåldriga tallbestånd kan skogsbranden tillåtas påverka naturen fritt, i övrigt skall den begränsas.

Endast i två begränsade områden i reservatets östra delar med högåldriga tallbestånd, berget V Svartsjöleden och området kring Lill-Dainan, Bak-Dainan och upp till Nattsjön kan skogsbränder tillåtas påverka ekosystemet fritt. Detta för att skogsbranden i dessa områden av reservatet varit en naturligt omdanande rubbning i ekosystemet genom århundraden.

Åtgärder i form av utsiktsplatser och stigar bör ske på ett så skonsamt sätt som möjligt.

1.3

Hävd av skogsområden

Diskussioner har förts med representanter för byarna Marsliden, Grytsjö och Blaikliden angående husbehovsavverkningen av sågvirke och brännved. Kontakt har även tagits angående behovet av husbehovsavverkning inom Marsfjällets naturreservat för boende i Eriksberg. Möjligheter till husbehovsavverkning utanför reservatet men i anslutning till byarna har undersökts tillsammans med Domänverket. Detta gäller främst byarna Marsliden, Grytsjö och Blaikliden. Det finns för dessa byar möjlighet att köpa sågvirke och brännved, i form av husbehovsavverkning, utanför reservatets gränser men på statlig mark i anslutning till byarna.

Länsstyrelsen kan ge tillstånd till husbehovsavverkning, inom områden där sådant tidigare skett, enligt 12§ naturvårdslagen om domänverket inte har möjlighet att upplåta motsvarande avverkning utanför reservatet.

Enligt länsstyrelsens naturreservatsbeslut får omfattningen av husbehovsavverkningen inom naturreservatets gränser inte överskrida det som domänverket medgivet under senare tid.

Utförs omedelbart.

Informationstavlor skall uppsättas vid reservatsgränsen där sommar och vinterleder, stigar och stråk leder in i reservatet. Där allmän väg mellan Dikanäs och Eriksberg passerar reservatsgränsen skall informationstavlor uppsättas både norrifrån och söderifrån vid respektive ställe där reservatsgränsen korsar vägen.

Även inne i reservatet vid stugor och vid utsiktsplatsen och stigslingan skall informationstavlor uppsättas.

På informationstavlorna och i foldern skall punkt 2 under bestämmelse om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet (10 § naturvårdslagen) noggrant poängteras.

Beträffande placering se skötselplanekarta, bilaga 2.

Utförs omedelbart.

Naturhörna i anslutning till turistanläggningarna i Kittelfjäll, Saxnäs och om möjligt även i Fatmomakke skall naturvårdsförvaltaren i samråd med kommunen agera för att sådana kommer till stånd. Naturhörnorna bör ligga så att det är utsikt över Marsfjällsmassivet. Naturvårdsförvaltaren bidrar med informationsmateriel.

Utförs omedelbart.

Tillsynsman skall i möjligaste mån bistå skolor och allmänhet med information om naturreservatet.

Guidade rundvandringar inom naturreservatet bör initieras av naturvårdsförvaltaren. Det bör ske i nära samråd med samebyn, kommunen, ortsbefolkningen och samarbetsparten.

Utmärkning av naturreservatets gräns

Utmärkningen av reservatets gräns skall endast ske i de områden där sommar och vinterleder, stigar och stråk leder in i reservatet. Utmärkning skall även ske där allmän väg mellan Dikanäs och Eriksberg korsar naturreservatsgränsen. I områdets östra del där behov av utmärkning av naturreservatsgränsen föreligger för brandbe-gränsningsåtgärder skall sådan ske.

Utmärkningen skall utföras enligt svensk standard (SIS 03 15 22)

Utförs omedelbart.

TILLSYN

Naturvårdsförvaltaren svarar för tillsynen.

Allmän tillsyn av skyltar, informationstavlor, leder, gränsut

Till uppvärmning av befintliga stugor i reservatet bör tillstånd för avverkning av björkved inom reservatet ges.

1.4 Hävd av område som intensivt nyttjas för friluftsliv

De utsiktsplatser och rastplatser som föreslås under 2 "Anordningar för rekreation och friluftsliv" utmed allmän väg mellan Dikanäs och Eriksberg bör siktröjas med minsta möjliga intrång. I övrigt iordningställda utsiktsplatser utmed vägen bör behålla en så stor karaktär av orördhet som det är möjligt.

Vid rastplatser, utsiktsplatser, stugor och i övrigt skall naturvårdsförvaltaren genom information och tillsyn tillse att torrträd och vindfällerna ej används som ved eftersom detta strider mot reservatsbestämmelserna.

Björkved upparbetad utanför reservatet bör finnas tillgänglig vid frekventerade eldplatser i reservatets barrskogsområde. Naturvårdsförvaltaren har att tillse att brännved finns tillgängligt.

1.5 Faunavård

Förekomst av stora rovdjur inom reservatets gränser skall bevakas och kontinuerligt följas upp.

I områden med övervintrande björnar bör en viss tillsyn ske för att förhindra störningar på björnpopulationen. Tillsynen bör ske under vårvintern, då björnarna lämnar idet och om skarföre nattetid medger skoteråkning.

Förekomst av fjällräv inom reservatets gränser skall bevakas och kontinuerligt följas upp.

Efterlevnaden av punkt 1 under bestämmelserna om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet (10 § naturvårdslagen) skall bevakas.

2 ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

2.1 Övergripande mål

Ett övergripande mål är att öka omfattningen av friluftsliv inom reservatet utan att landskapets orörda karaktär påverkas.

Ett ökat utnyttjande av området för rekreation och vildmarks anknutet friluftsliv bör stimuleras med anordningar som ger utblick över ett ostört skogslandskap. En eller några stugor som ger möjlighet till variation i fjällvandringen bör tillkomma om det är möjligt för rennaringen att godta sådana. Syftet med naturvårdsförvaltningen är att öka områdets tillgänglighet för en naturintresserad allmänhet utan att reservatets fjällnatur och framförallt dess skogslandskap störs.

Ett orört fjällnära skogslandskap med högåldriga bestånd av gran och tall kommer i framtiden att få ökad betydelse för ett vildmarksanknutet friluftsliv.

2.2

Riktlinjer och åtgärder

Tillgänglighet

Ändring av nuvarande förhållanden är inte aktuella (se sidan 9).

Friluftsanordningar/anläggningar

Samtliga anordningar redovisas på skötselplanekarta (bilaga 2).

Vandringsleder och stigar

Beskrivning: Ett antal stigar och statliga vandringsledssystem med leder, broar och hängbroar finns, dessutom ett antal statliga vinterleder, skoterleder och skoterstråk.

Åtgärd: Det nuvarande ledssystem kompletteras med en stigslinga i skogslandskapet öster om Mörrösjöleden. Stigslingan börjar och slutar vid den allmänna vägen mellan Dikanäs och Eriksberg. Delar av den befintliga vandringsleden österut till Matskanån utgör grunden för stigslingan.

Slingan kompletteras med informationstavlor och en eldstad. Stigens längd får högst vara två kilometer. Gärna dragen i landskapet så att det är möjligt att gå den torrskodd.

Utförs omedelbart.

Övernattnings- och raststugor

Beskrivning: En stuga för övernattnig med 14 sängplatser (Blerikstugan) och en raststuga (Marsfjällskåtan) finns i reservatets västra del. I dess östra del, i anslutning till Matskanån i skogslandet, ligger två övernattningsstugor med ett antal sängplatser.

Åtgärd: För att möjliggöra ett större utnyttjande av reservatet som rekreations- och friluftsområde bör några stugor byggas. Dessa placeras på föreslagna platser som redovisas på kartan till skötselplanen. Dessa stugor kan endast byggas om Vilhelmina norra sameby samttycker.

Följande stugor föreslås.

I nära anslutning till Marsfjällskåtan byggs en övernattningsstuga med 14 sängplatser och serviceavdelning.

I nära anslutning till Marsfjällets topp byggs en toppstuga som fungerar som raststuga med nödbivak. Toppstugan skall utvändigt vara kallmurad med natursten.

Öster om Svartsjöarna byggs en enklare raststuga eller vindskydd.

Placering se skötselplanekartan, bilaga 2.

Utföres under 1:a 5-årsperioden.

Utsiktsplats med eldstad

Beskrivning: Iordningställda utsiktsplatser i skogslandskapet öster om Marsfjället saknas.

Åtgärd: En utsiktsplats iordningställs intill rengärden vid vägen Dikanäs - Eriksberg. En parkeringsplats anläggs i anslutning till utsiktsplatsen.

Utsiktsplats anläggs strax öster om vägen på en hög kulle med utsikt västerut mot Marsfjällsmassivet. En stig upp anläggs till rastplatsen och eldstaden från kullens östra sida med start vid kullens södra sida. Dragningen av stigen görs så att när man tar de sista stegen upp till eldstaden så öppnar sig det fjällnära skogslandskapet med Marsfjällsmassivet i bakgrunden.

Valet av utsiktsplatsen motiveras av att den ger den bästa utsikten över det fjällnära skogslandskapet från en plats vid allmän väg.

Förutsättning för placeringen är ett samtycke från Vilhelmina norra sameby.

Åtgärder i form av spångning, trätrappa, bänkar, bord och eldstad vidtas där så behövs.

Naturvårdsförvaltaren svarar för att eldstäderna förses med björkved.

Utföres under 1:a 5-årsperioden.

Sanitära anordningar

Beskrivning: Toaletter och sopkärl finns vid nuvarande anläggningar.

Åtgärd: Toaletter och sopkärl sätts upp vid de planerade anläggningarna på högfjället.

Utföres under 1:a 5-årsperioden.

Renhållning

Områden med anordningar/anläggningar för friluftsliv och andra av allmänheten välbesökta platser skall hållas i vårdat skick.

Omhändertagande av sopor m m skall ske i enlighet med kommunens renhållningsordning om ej annat överenskommes.

Information

Svenskspråkig folder med engelsk sammanfattning skall framställas. Folder skall inom reservatet finnas tillgänglig i raststugor och vid utsiktsplatserna. Foldern skall innehålla sedvanlig information och skall vara tillgänglig för allmänheten.

märkningar och utsiktsplatser ska ske. Tillsyn av att reservatsbestämmelserna efterlevs skall ske.

Speciell faunavårdande tillsyn i områdets östra delar under tiden när björnarna lämnar vinterideten bör ske.

4

DOKUMENTATION

Naturvårdsförvaltaren skall dokumentera utförda åtgärder genom att ange

- utförda åtgärder
- år och månad för åtgärdens utförande
- kostnad
- finansiering
- intäkter
- eventuella notering om åtgärdens effekt eller om annat av intresse inom naturreservatet, t ex slitage eller störningar på faunan på grund av friluftsliv

Denna dokumentation skall utgöra underlag vid eventuell revidering av skötselplanen.

Bilaga blankett "dokumentation av utförda åtgärder" (bilaga 4) skall användas för denna dokumentation.

5

FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

5.1

Ekonomisk utredning

Skötselplaneförfattaren har gjort en ekonomisk utredning daterad 1990-01-01 avseende kostnader och intäkter för naturvårdsförvaltningen. Utredningen biläggs. (Bilaga 5)

5.2

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Bekostas av staten: Anläggning av byggnader för friluftsliv. Åtgärder för vård och underhåll av anordningar för friluftsliv i form av byggnader och statliga leder, informationstavlor m m. Allmän tillsyn, faunatillsyn och renhållning där inget annat överenskommits.

Bekostas av enskilda, kommunen, etc: Anordningar som ägs eller nyttjas av annan än naturvårdsförvaltaren.

Bilaga 4

DOKUMENTATION

Län: Västerbotten

[illegible]

Naturvårdsobjekt: Marsfjället

UTREDNING AV KOSTNADER OCH INTÄKTER FÖR NATURVÅRDSFÖRVALNINGEN

Kommun: Vilhelmina

Undantagen från fastställelse enligt 9 § NVF

Län: Västerbotten

1990-08-01

Upprättad.....

Skötsel- område Skötsel- objekt	Kostnader						Intäkter	
	Typ av åtgärd	Arbetskraftsbehov i normaldagsverken i kr		Investeringsbehov (avser material, maskiner etc) i kr		Typ av täkt	Kr	
		Bå 1-5	Bå 6-10	Bå 1-5	Bå 6-10			
1	2	3		4		5	6	
Marsfjällets natur- reservat	Informations- tavlor samt övr information			200.000				
	Marsfjälls- stugan			1.200.000				
	Raststugan			350.000				
	Toppstugan			200.000				
	Utsiktsplats	150.000						
	Naturstig	40.000						
	Gränsutmärkning	150.000						
	Tillsyn	150.000/ år	150.000/år					